

PvdA Achtkarspelen

ZORGZAAM WERKZAAM DUURZAAM

Verkiezingsprogramma 2018-2022

INHOUD:

Inleiding	blz. 3
0. Bestuur en ondersteuning	blz. 4
1. Veiligheid	blz. 5
2. Verkeer en infrastructuur	blz. 6
3. Economie, landbouw, duurzaamheid	blz. 8
4. Onderwijs	blz. 13
5. Sport, cultuur en recreatie	blz. 14
6. Sociaal domein, zorg, minima, SCW en vergunninghouders	blz. 18
7. Volksgezondheid en milieu	blz. 23
8. Volkshuisvesting	blz. 25
9. Financiën	blz. 27
Tot slot	blz. 28

Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over de wijze waarop we de gemeente organiseren. Hoe zorgt de gemeenteraad ervoor dat burgers inspraak hebben? En hoe zorgen we ervoor dat de gemeenteraad haar taak – het controleren van het College van Burgemeester en Wethouders – goed kan uitvoeren. Voor een deel is dat geregeld in de gemeentewet en voor een deel kan de gemeenteraad dat zelf beslissen.

Om de burgers te betrekken bij de gemeentelijke politiek is het belangrijk dat de gemeente en de gemeenteraad goed zichtbaar zijn. Maar de gemeente moet ook een serieuze gesprekspartner zijn voor die burgers. Burgers die mee willen doen in het democratisch proces, moeten gehoord worden, de ruimte krijgen om invloed uit te oefenen en het gevoel hebben dat ze serieus worden genomen. Daar heeft de gemeenteraad een aantal mogelijkheden voor – bijvoorbeeld inspreken bij een raadsvergadering of het bezoeken van een raadsfractie. Maar het kan beter.

Ook de gemeenteraad moet haar taken kunnen uitvoeren. We zien dat er heel veel gemeenschappelijke regelingen zijn: de GGD, Omrin, Caparis. De gemeenteraad heeft geen rechtstreekse invloed meer op deze gemeenschappelijke regelingen. Als zo'n regeling alleen betrekking heeft op de uitvoering van het door de gemeenteraad vastgestelde beleid, dan is dat niet erg. Maar als er in zo'n gemeenschappelijke regeling besluiten worden genomen die de burgers raken en waar de gemeenteraad geen zeggenschap meer over heeft, dan is het tijd om na te gaan of de regeling nog wel het doel dient waarvoor ze is opgezet.

De PvdA heeft de wens om als gemeente dicht bij haar burgers te staan en herkenbaar te zijn voor die burgers. Er komen echter ook steeds meer en ingewikkelde taken op de gemeente af. Dat maakt het noodzakelijk om samen te werken met andere gemeenten. Achtkarspelen werkt nauw samen met de gemeente Tytsjerksteradiel. Een deel van de werkzaamheden van de beide gemeenten is ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling. Het liefst zou de PvdA zien dat de gemeente Achtkarspelen zelfstandig blijft.

De maatschappij digitaliseert meer en dat geldt ook voor de gemeente Achtkarspelen. Een deel van de dienstverlening verloopt nu al langs de digitale snelweg. De PvdA vindt dat de privacy van de burgers die gebruik maken van de digitale diensten optimaal gewaarborgd moet zijn. Voor die burgers die niet de mogelijkheden hebben om gebruik te maken van internet of andere digitale middelen, moet de mogelijkheid blijven om via telefoon en via afspraak met de gemeente in contact te komen. Voor degenen die wel graag gebruik maken van het digitale verkeer worden de mogelijkheden uitgebreid en geoptimaliseerd.

0. Bestuur en ondersteuning

Het hoogste orgaan van de gemeente is de gemeenteraad. De gemeenteraad geeft vorm en inhoud aan het bestuur en het beleid. Zij doet dit zonder “last of ruggespraak”. Zonder last of ruggespraak, maar de inspraak van de burgers dan? De burger heeft mogelijkheden om in te spreken bij de informatiecarroussel en de burger kan de politieke partijen benaderen en zijn wensen kenbaar maken. Daarnaast dienen informatie en inspraakbijeenkomsten geregeld te worden waarbij de burger nadrukkelijk wordt uitgenodigd om zijn mening kenbaar te maken. De PvdA wenst geen gemeentelijke referenda. De gemeenteraad is een democratische afspiegeling van de bevolking en maakt haar eigen afwegingen.

Achtkarspelen werkt nauw samen (preferente partner) met Tytjerksteradiel in de werkmaatschappij Achtkarspelen/Tytjerksteradiel. Deze werkmaatschappij is per definitie beleidsarm en uitsluitend gericht op kostenbesparing. Achtkarspelen blijft een zelfstandige bestuurlijke eenheid. Van een gemeentelijke fusie kan geen sprake zijn.

De gemeente beperkt het aantal Gemeenschappelijke Regelingen (GR's) tot het uiterste, omdat de democratische controle op GR's gering is.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Excellente dienstverlening aan de burger middels laagdrempelige toegang en publieksvriendelijke openingstijden van het gemeentehuis.
- Meer service en minder bureaucratie.
- De identiteit van de burger moet juist en veilig zijn. Privacy.
- Communicatie met burgers middels een Achtkarspelen app.

- Betrokkenheid van burgers vergroten door invloed te gunnen aan de mening van vertegenwoordigers van de Mienskip.
- Uitbreiden van de mogelijkheden voor burgers en organisaties om inspraak te hebben op beleid en om zelf initiatieven in te dienen.
- De Gemeenschappelijke regeling van de Werkmaatschappij Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel blijft beleidsarm en gericht op kostenbesparing.
- Achtkarspelen blijft een zelfstandige gemeente.
- Ter zake dienstverlening krijgt Buitenpost een bijzondere positie.
- ***“Deelname aan een GR die daadwerkelijk tot bestuurlijke zelfdestructie leidt.”***

Hoe wil de PvdA dit doen:

- Het initiatiefrecht van de burgers wordt opgenomen in het reglement van de gemeenteraad. Alle gemeenschappelijke regelingen worden scherp tegen het licht gehouden en er wordt getoetst of de gemeenteraad voldoende zeggenschap heeft op het beleid dat in deze regelingen wordt uitgevoerd.
- De gemeente is en blijft bereikbaar voor alle burgers via telefoon, bezoek en digitale kanalen. Burgers die moeite hebben met het digitale kanaal worden geholpen daar hun weg te vinden.

1. Veiligheid

In Achtkarspelen zijn we met ruim 28.000 inwoners. En allemaal willen we kunnen werken, leren, bewegen, sporten, boodschappen doen, onszelf ontplooiën en plezier maken. Dat lukt niet als iedereen overal zijn gang maar zou gaan, dus daarom hebben we een aantal spelregels geformuleerd. Spelregels die beogen dat iedereen zich veilig kan voelen. Veilig in zijn of haar huis, in de werkomgeving en op straat. Dat geldt voor onze volwassen inwoners, maar zeker ook voor onze oudere burgers en uiteraard moeten de allerjongsten extra aandacht krijgen. Vandaar dat we zwaar willen inzetten op de handhaving van die regels. Niet omdat het nu eenmaal regels zijn, maar omdat die regels er niet voor niets zijn. Uitleggen en Optreden dus.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- We treden op tegen straat-, buurt- en dorpsoverlast.
- We gaan fietsroutes veiliger maken.
- Meer aanwezigheid van de wijkagent.
- We zetten alles op alles om onmiddellijk op signalen van kindermishandeling te reageren.
- Bouw nieuwe brandweerkazerne te Surhuisterveen.
- Er komen op daarvoor aangewezen plaatsen / wijken vuurwerkvrije zones.

Hoe wil de PvdA dit doen:

- Samen met andere partijen optreden tegen overlast: andere partijen (waaronder corporaties, zorginstellingen, dorpentteams) worden daarbij actief ondersteund en gestimuleerd door de gemeente en waar nodig aangesproken op hun verantwoordelijkheid.
- We zetten een campagne op om ouderen en jongeren te wijzen op de gevaren en op de negatieve effecten voor de omgeving bij gebruik van alcohol en drugs.
- ***“Het dragen van Scherjontjes in het uitgaansleven wordt verboden”.***

2. Verkeer en infrastructuur

Wanneer we willen dat mensen maximaal participeren in de samenleving (en dat willen we!), dan moet hen daarvoor ook de mogelijkheid geboden worden. Een goede wegenstructuur is dan onontbeerlijk. Maar niet alleen de auto maakt daar gebruik van, ook het openbaar vervoer. Ons streven is en blijft om alle ouderen en alle kwetsbare groepen optimaal te faciliteren met vervoer. Onze wegen zijn daarom goed onderhouden, maar zeker ook veilig. Snelheidsremmers waar nodig, doorstroming waar mogelijk. Speciale aandacht moet hierbij worden gegeven aan die plaatsten waar veel schoolgaande jeugd samenkomt. En daarmee komen we bij de fiets- en wandelpaden. Met name het fietsverkeer dient verder te worden gestimuleerd. Oplaadmogelijkheden voor elektrische fietsen, veilige fietspaden, voldoende uitrustgelegenheden. Voeg daarbij dat we hier een werkelijk uitgelezen fietsomgeving hebben, dat we om de paar kilometer één van onze idyllische dorpen tegenkomen en dat de natuur elk jaargetijde weer alles uit de kast haalt om ons te verrassen en het moge duidelijk zijn: alles voor de fietser! We blijven bij de Provincie Fryslân aandringen om te investeren in onze hoofdinfrastructuur zijnde de Skieding, het Prinses Margriet kanaal en het Spoor Leeuwarden – Groningen.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Een goed onderhouden weggennet is en blijft essentieel voor onze gemeente.
- Verdubbeling van het Spoor Leeuwarden – Groningen.
- Alle sneltreinen stoppen in Buitenpost.
- De veiligheid voor de kwetsbare gebruikers dient daarbij de eerste prioriteit te zijn.
- Verdere uitbreiding van mobiliteit door aanleg van fiets- en voetpaden.
- Fietstunnel of fietsbrug aanleggen op de kruising Uterwei / Rysloane te Surhuizum.
- Bij de aanleg van wegen en fietspaden wordt rekening gehouden met de veiligheid van alle mogelijke gebruikers met een bijzondere aandacht voor fietsers
- En natuurlijk: het openbaar vervoer moet zodanig zijn dat iedereen op die wijze op een betaalbare manier en binnen een redelijke termijn de voor hem of haar belangrijke voorzieningen kan bezoeken.
- De verdubbeling van het spoor tussen Leeuwarden en Groningen wordt zo uitgevoerd dat dit veilig is en blijft voor aanwonenden en dat de passages (oversteken) niet voor gevaarlijke situaties zorgen.
- ***“De Scheiding wordt de Skieding en het PM kanaal wordt het Knilles Djip”.***

3. Economie, Landbouw en Duurzaamheid

3.a Economie

Achtkarspelen kent een aantal belangrijke economische dragers: de landbouw, het MKB, recreatie en toerisme en een aantal grotere bedrijven die veelal klein zijn begonnen, maar door ondernemingsgeest groot zijn geworden en ondanks de recente economische crisis overeind zijn gebleven. Bedrijven als Biddle, Stertil, Friesland Campina, Essentra en Barkmeijer bieden werkgelegenheid voor zowel mensen die goed met hun handen kunnen werken als voor mensen die de kans hebben gekregen om hoger onderwijs te genieten. Naast het bieden van werkgelegenheid zijn deze bedrijven ook belangrijk voor de leefbaarheid: andere bedrijven uit de regio zijn toeleveranciers en verlenen diensten, deze bedrijven steunen lokale initiatieven en sponsoren verenigingen en evenementen. Deze bedrijven moeten waar het kan en nodig is gefaciliteerd worden en behouden worden voor onze gemeente.

Een andere belangrijke werkgever is het MKB; deze kleine en middelgrote bedrijven bieden de meeste werkgelegenheid in onze gemeente. Ook deze ondernemers verdienen het om door de gemeente ondersteund en gefaciliteerd te worden.

Door haar ligging in de Noardlike Fryske Wâlden, het bijzondere landschap met mogelijkheden voor toerisme en recreatie, is Achtkarspelen in potentie zeer aantrekkelijk voor bezoekers voor korte of langere duur. Door veel ondernemers wordt daarop al ingespeeld, maar het kan beter. Achtkarspelen moet bekend worden bij een groter publiek en dit publiek moet ook willen terugkeren naar Achtkarspelen.

De Agenda Netwerk Noord Oost (ANNO) is bedoeld om de economie in Achtkarspelen te stimuleren. Dit lukt niet altijd en zou beter moeten kunnen. Een voorbeeld van een geslaagd initiatief is het Kennis en Innovatiecentrum (KEI) in Buitenpost. Dit initiatief moet broeden en innovatie en economische ontwikkeling bieden.

Ook de gemeente zelf is werkgever en opdrachtgever. In die rol kan ze een belangrijke impuls geven aan werkgelegenheid voor inwoners van de regio.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Passende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven m.n. op het Lauwerskwartier te S'veen.
- Een Gemeentelijk Loket waarbij meedenken en mogelijk maken belangrijker is dan toetsen.
- Onderwijsvoorzieningen die dicht bij het bedrijfsleven staan.
- Een bescheidenfonds om starters een zetje te geven.
- ANNO, KEI en RegioPromotie moeten niet alleen "broeden" maar vooral leveren.
- Herinrichting winkelgebied S'veen samen met H&I en St. S'veen 2000 Plus.
- Dienstverlenende bedrijven kunnen zich vestigen op bedrijfsterreinen of in commerciële zones.
- Aansluiting op de digitale snelweg, het liefst via Kabelnoord.
- Innovatieve broedplaatsen realiseren in Bedrijven Verzamel Gebouwen.
- Een bijzondere positie ter zake MKB bedrijven en detailhandel voor Surhuisterveen.
- Een bijzondere positie ter zake de Industrie voor Kootstertille.
- Middels sociaal return zorgt Achtkarspelen als opdrachtgever er voor dat ook werkzoekenden uit onze regio een baan kunnen krijgen bij werken die de gemeente aanbesteedt.
- Uitbaggeren van de Fabryksfeart te Stynsgea met it Wetterskip.
- ***"De gemeente organiseert een cursus: Slapend rijk worden"***.

3.b Landbouw

Landbouw en veeteelt in Achtkarspelen neemt een bijzondere plaats in. Aan de ene kant kenmerkt ons landschap zich met coulissen. Dit vraagt een andere manier van boeren dan op grote percelen. We zien ook dat veel melkveehouders in Achtkarspelen en omliggende gemeentes in de Noardlike Fryske Wâlden van nature al op een zorgvuldige wijze werken in het bijzondere landschap. Zij werken hierbij ook veel samen met of op grond van Staatsbosbeheer.

Anderzijds kent Achtkarspelen een grote dichtheid van intensieve veehouderijen. Naast stankoverlast zorgen deze bedrijven ook voor uitstoot van fijnstof en andere overlast. Uitbreiding van dit soort bedrijven is voor ons niet acceptabel.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Geen verdere uitbreiding van intensieve veehouderij en waar mogelijk terugdringen van deze industrie.
- Geen hinder door stank en fijnstof veroorzaakt door de intensieve veehouderij.
- Boeren die met respect voor hun omgeving en het landschap werken krijgen steun van de gemeente.
- Het gebruik van fairtrade, duurzaam en regionale producten wordt gestimuleerd.

Hoe wil de PvdA dat bereiken:

- Er worden geen nieuwe vergunningen afgegeven voor intensieve veehouderij.
- Intensieve veehouderij wordt gehouden aan het gebruik van alle mogelijke middelen om uitstoot van fijnstof en geurhinder te beperken.
- Coöperaties van boeren zoals VEL-VANLA en anderen krijgen een prominente rol toebedeeld.
- De gemeentelijke organisatie gebruikt alleen nog producten die fairtrade zijn, duurzaam zijn of in de regio zijn geproduceerd.
- ***“Het bewerken van het land op zondag is uitsluitend toegestaan na de kerkgang”.***

3.c Duurzaamheid

Het begrip duurzaamheid dient in ieder hoofdstuk van dit verkiezingsprogramma terug te komen: wat we willen, hoe we dat willen bereiken etc. Dit dient getoetst te worden aan de bouwstenen van duurzaamheid: mensen, geld en planeet. Ook bij het nemen van de besluiten in het college en de gemeenteraad dienen voorstellen hierop getoetst te zijn: wat betekent dit voorstel voor het welzijn van de mensen, is er sprake van een eerlijke beloning, wat is de invloed van het voorstel op het welbevinden en de gezondheid van mensen; wat betekent het voorstel voor benutting van natuurlijke bronnen, heeft het voorstel negatieve effecten op het voortbestaan van de aarde; wat zijn de kosten afgezet tegen het maatschappelijk rendement; worden de opbrengsten eerlijk verdeeld, blijft er voldoende over voor onze kinderen en zouden we onze middelen beter kunnen inzetten.

Een specifiek onderwerp in het kader van duurzaamheid is het gebruik van energie en onze schaarse energiebronnen. We zien dichtbij wat de effecten zijn van gaswinning: aantasting van de diepe ondergrond met als gevolg aardbevingen, schade aan woningen, economische schade en een onveilig gevoel bij burgers die hierdoor getroffen worden. Daarnaast zijn veel energiebronnen in handen van onbetrouwbare partijen, schurkenstaten die niet schromen om bij toenemende schaarste de prijzen omhoog te schroeven. Dit heeft een negatief effect op de betaalbaarheid.

Daarnaast zien we dat door overmatig gebruik van fossiele energie ons klimaat verandert en daarmee ook onze voedselzekerheid en veiligheid in het gedrang komen. Als gemeente hebben we een belangrijke rol om enerzijds de negatieve effecten van het energieverbruik tegen te gaan en anderzijds onze inwoners te behoeden voor onbetaalbare energielasten of energiearmoede.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Verduurzaming voor woningen en bedrijven invoeren.
- Nieuw te bouwen woningen worden niet meer op het gasnet aangesloten.
- Sinnegreide aanleggen te Quakkenburg Harkema
- Zonnedakenexploitatie van gemeentelijke en bedrijfsgebouwen opzetten, samen met lokale energiecoöperaties.
- Elektrisch rijden bevorderen door realisatie van meerdere oplaadpunten.
- Achtkarspelen staat in de top 5 van duurzaamste gemeenten van Fryslân.
- Na 2020 geen gasaansluiting meer bij nieuw te bouwen woningen.
- Voor al onze inwoners is voldoende energie beschikbaar en betaalbaar voor verwarming, huishoudelijk gebruik en comfort.

Hoe wil de PvdA dit doen:

- Het opwekken van energie in de eigen omgeving bevorderen, faciliteren en waar nodig zelf het initiatief nemen door de aanleg van zonneweides, zonnedaken en andere toepassingen van zonne-energie.
- De regie nemen op netwerken en opslagmogelijkheden voor warmte en netwerkbedrijven aanjagen om het net geschikt te maken voor transport en opslag van zonne-energie.

4. Onderwijs

We kunnen het niet ontkennen, al minstens honderd jaar staan een aantal meters in onze gemeente in het rood. Te veel variabelen scoren minder dan elders of dan mogelijk zou moeten zijn. Gemiddeld is ons inkomen lager dan in de meeste andere gemeentes, we zijn ook iets vaker bijstandsgerechtigd, het middelengebruik is aan de hoge kant en we zijn ook vaker dan elders in het land laaggeletterd. En zo zijn er nog meer punten waarop we lager scoren dan nodig is. Inderdaad, dan nodig is want we hoeven ons er niet bij neer te leggen. De cruciale factor lijkt namelijk het onderwijs te zijn. En daarin moet worden geïnvesteerd. Maximaal. Mooie gebouwen, een veilige omgeving, prachtige pleinen. Gemotiveerd personeel, ouders die betrokken zijn en kinderen ... die de lol van het leren ontdekken en zich maximaal ontwikkelen, die er alles uit willen halen wat erin zit. Dat is het type onderwijs waar de PvdA naar streeft. En dat mag wat kosten. Omdat onze kinderen het waard zijn, omdat we willen dat wanneer zij ooit de zetels in de raad bezetten er minder van die meters in het rood staan. Zij zijn de toekomst van Achtkarspelen, en daar willen we in investeren.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Goede onderwijshuisvesting die cruciaal is incl. de directe omgeving (schoolplein)
- Alle basisscholen geven drietalig onderwijs.
- Minder kinderen / jong volwassenen verlaten vroegtijdig het onderwijs.
- Kinderen met een beperking krijgen les op een reguliere basisschool.
- De vroegschoolse educatie (VVE) krijgt extra aandacht en is gecertificeerd en meertalig.

- De onderwijsachterstanden zijn met 20% afgenomen.
- De samenwerking tussen de scholen en hun sociale omgeving (kinderopvang, sportverenigingen, culturele voorzieningen) zal bevorderd en gefacilieerd worden.
- Ieder dorp heeft minimaal een basisschool / samenwerkingschool.
- Onderwijsvoorzieningen die in nauwe verbinding met het bedrijfsleven staan.

Hoe wil de PvdA dit doen:

- De vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) is bereikbaar voor alle kinderen die dit nodig hebben. De VVE is optimaal gecertificeerd en is meertalig. De medewerkers zijn goed opgeleid en worden in overeenstemming met de hoge eisen die aan hen worden gesteld ingeschaald en beloond.
- Als scholen te klein worden om zelfstandig te blijven bestaan dan stimuleert de gemeente een fusie. De school die in het dorp overblijft, is een algemeen toegankelijke basisschool of een samenwerkingschool waar kinderen van alle gezindten en achtergronden welkom zijn en alle ouders actief kunnen participeren in alle geledingen van de school.
- ***“Rebellie als levenshouding binnen het onderwijs is afgeschaft”.***

5. Sport, Cultuur en recreatie

5.a Sport

Sport en bewegen is gezond. Sport is een sociaal gebeuren. Sport bevordert teamgeest. Bij sport mag je winnen en je grenzen verleggen. Prima sportprestaties van inwoners van Achtkarspelen worden gelinkt aan de naamsbekendheid van Achtkarspelen. Pieter Weening heeft meer PR-waarde dan welke PR-campagne dan ook.

De sportaccommodaties te Achtkarspelen liggen er goed bij. Hierin is de laatste jaren veel geïnvesteerd en de aansprakelijkheid is geregeld. De relatie tussen gezondheid en sport rechtvaardigt het investeren in sport.

Vrijwilligers bij de sportverenigingen zijn onontbeerlijk om het sporten mogelijk te maken. Zowel de mensen die de velden en de gebouwen onderhouden, de teams trainen, degenen die scheidsrechter zijn, de vrijwilligers die allerlei hand- en spandiensten doen als de vrijwillige besturen maken het mogelijk dat de inwoners van onze gemeente op een plezierige en veilige manier sporten. De gemeente dient deze vrijwilligers te ondersteunen waar zij kan.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- De gemeente bouwt een nieuw overdekt zwembad te Buitenpost en neemt de exploitatie (voorlopig) zelf ter hand.
- Zwembad Wettervlecke in Surhuisterveen behoudt de huidige subsidie en bij speciale aanvragen krijgt het zo mogelijk extra ondersteuning.
- In elk dorp is een passende sportaccommodatie beschikbaar.
- Het opnieuw invoeren van het schoolzwemmen in Achtkarspelen wordt gestimuleerd.
- Passieve sportbeoefening van hoog niveau blijft toegankelijk.
- Ter zake sport krijgt Harkema een bijzondere positie. Sportaccommodatie de Bosk is hiervoor geschikt, weet de KNVB.
- De bouw van een nieuwe kleedgelegenheden door Hark. Boys wordt ondersteund middels het BUIG geld.
- De topevenementen (CH B'post + D'ham en Profonde S'veen) worden ruimhartig gefaciliteerd.
- Het laten sporten van ouderen heeft prioriteit en wordt financieel gestimuleerd.
- ***“Pieter Weening wint in 2018 de Tour de France”.***

5.b Cultuur

De schoonheid van cultuur is niet alles. Nee, het is het enige en de PvdA herkent en erkent dat. Immers, de PvdA is een cultuur minnende partij. Cultuur moet uitgedragen worden door

predikers en dwersbongelers zoals bv. Heikie Hoeksma (winnaar cultuurprijs 8K 2016) en Meindert Talma (huidige gemeentedichter). Cultuur is divers en moet voor alle inwoners van Achtkarspelen toegankelijk zijn. De PvdA staat voor een wervend, dwersig en herkenbaar cultuurbeleid.

Binnen onze cultuur speelt het Frysk een prominente rol. Immers, wij zijn het be-erf-skip van onze Fryske taal en cultuur. De Fryske taal als voertuig van onze ziel en ons hart. De onlangs goedgekeurde nota Frysk Taalbelied biedt voldoende mogelijkheden om ons te profileren. Ons cultureel – historisch erfgoed is belangrijk en verdient bescherming middels regelgeving. De adviserende rol van de Stichting Oud Achtkarspelen is nodig en gewenst.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- In 2018 verschijnt een nieuwe Cultuurnota waarin wij ons herkennen.
- Kultureel Haaddorp 2018 Stynsgea krijgt tijdens de activiteiten rondom LF 2018 een prominente positie.
- Onze musea meer promoten (nieuwe cultuurnota) en kinderen op de basisschool brengen één of meerdere bezoeken aan de musea in Achtkarspelen.
- Cultuur wordt (ook financieel) aantrekkelijk gemaakt voor de minima.
- Amateurkunst, evenementen en festivals worden aangemoedigd, gesteund en gestimuleerd.
- Het jaarlijks cultuurbudget verhogen met 50% tot € 90.000,=
- Achtkarspelen docht it oars as oars.
- Monumentale zaken voor de toekomst behouden en regels aanscherpen.
- De waardevolle adviezen van St. Oud Achtkarspelen vragen en belonen.
- Alle buurtschappen dragen enkel de Frysktalige naam.
- Ter zake evenementen krijgt Drogeham een bijzondere positie.

- De gemeente stelt een tweejaarlijkse cultuurprijs in voor een productie, initiatief, voorstelling, boek, novelle, verhaal, gedicht, schilderij, lied, concert, kunstwerk of andere culturele uiting.
- ***De Hûnekop geeft in 2018 een voor iedereen gratis toegankelijk concert in het Stynsger Bosk “.***

5.c Recreatie

Achtkarspelen is gelegen in de Noardlike Fryske Wâlden. Dit gebied heeft het predicaat Nationaal Landschap. Dit unieke eeuwenoude cultuurlandschap met karakteristieke dykswallen, elzensingels en pingoruïnes is nog goed in tact. Het landschap wordt onderhouden door de boeren in het gebied.

Een landschappelijk fijnmazig patroon met een besloten karakter moet met een zekere strengheid beschermd en behouden blijven. Ons unieke landschap is een van de best bewaarde geheimen en dat moet veranderen. Ontsluiting en bekendmaking is bitter nodig.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Vergroten toegankelijkheid van het gebied en het heropenen van historische paden.
- Aanleg van recreatieve ruiterspaden.
- Het aanleggen van wandelpaden en het realiseren van een parkachtige omgeving in het Vierstromenland in Surhuisterveen.

- Aanleg van ontsluiting per fiets en bootje langs de rivier de Lauwers.
- Strenge bescherming van het cultuurlandschap en landschappelijke elementen.
- Optimale samenwerking met Stichting de NFW en Vanla.
- In 2019 de Kruidhof privatiseren, met een forse jaarlijkse subsidie.
- De Spitkeet blijven koesteren.
- Herstel en / of aanleg van de Flapbrugjes te Kootstertille, Buitenpost en Reaskuorre.

“Piet Paulusma regelt zonnig weer in het weekend”.

6. Sociaal Domein (en meer)

Binnen het sociaal domein geldt maar één adagium: meedoen, meedoen, meedoen! Of met een ander woord: participeren. Omdat wij geloven dat mensen daar gelukkiger van worden, dat dit beter voor ze is. Vrijwel iedereen wil mee kunnen doen in de samenleving. Om naar de winkel te kunnen, naar de voetbalclub of de kerk. Om werk te hebben, vrienden, een sociale kring. Om te weten wat er om hem of haar heen gebeurt. Om daar een mening over te hebben en die ook nog ergens kwijt te kunnen. Het is zo belangrijk dat het bijna vanzelfsprekend lijkt. En toch is het dat niet voor veel van onze inwoners. Sommigen hebben een beperking, hebben zorg nodig. Soms veel, soms weinig. Anderen hebben een meer tijdelijk probleem. Een probleem dat nu nog oplosbaar is, maar wanneer er geen aandacht aan wordt gegeven kan het onbeheersbare proporties aannemen. Weer anderen kunnen geen werk vinden of kunnen niet meedoen, de afstand tussen de arbeidsmarkt en hen is te groot. En allemaal verdienen ze de aandacht en de hulp van de gemeenschap waarin ze leven. Van hun familie, hun vrienden en hun kennissen, hun gemeente. Van die eerste categorieën weet je niet of ze er wel zijn, maar de gemeente moet er altijd zijn, die mag nooit niet thuis geven.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Achtkarspelen heeft jeugd- en dorpen teams die zo dicht bij de mensen staan dat ze helpen bij het oplossen van problemen voordat die onbeheersbaar zijn;
- Achtkarspelen heeft de Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen MOA, dit is de naam van de stichting die van ons is en die werkt voor die mensen die niet vanzelf weer instromen op de arbeidsmarkt, ook niet wanneer die zoals nu weer aantrekt;
- Achtkarspelen schrijft helemaal niemand af, integendeel, al onze inwoners zijn waardevol en daarom helpen we ze om ‘erbij te horen’.
- De kwetsbare groepen, ouderen, kinderen, mensen met een beperking en mensen die langdurig werkloos zijn krijgen extra aandacht;
- Scherp zijn en keihard optreden tegen huiselijk geweld.
- Onze zorgmedewerkers zijn in dienst een onafhankelijke Stichting.

- Persoonsgebonden budgetten, PGB's, worden bij voorkeur in natura verstrekt, maar maatwerk blijft leidend.
- Inzet van vrijwilligers bij budgetbeheer.
- ZZP'ers worden met nadruk gewezen op het belang van broodfondsen en een arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Ouderenzorg

Ouderen kunnen vaak wel wat hulp gebruiken. Soms gaat het om huishoudelijke hulp, hulp bij verzorging of medische hulp. Met voldoende hulp kunnen ouderen vaak prima zelfstandig blijven wonen en nog participeren.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Ouderen kunnen in hun eigen dorp blijven wonen in passende woningen.
- Ouderen krijgen de zorg die ze nodig hebben vanuit een zorgsteunpunt per dorp onder regie van een wijkverpleegkundige.
- Eenzaamheid onder ouderen wordt actief bestreden.
- Bewegen voor ouderen wordt gestimuleerd door extra taakstelling en budget toe te wijzen aan welzijnswerkinstellingen, zo mogelijk in nauwe samenwerking met sportinstellingen.
- Nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van wonen met zorg zullen worden gestimuleerd.
- ***“Senioren voel zich over 4 jaar, 10 jaar jonger”.***

Jeugdzorg

Het welzijn van het kind staat te allen tijde centraal. We zetten stevig in op preventie en afstemming omdat daar nog veel te winnen is. Het huidige budget voor Jeugdzorg is onvoldoende en wordt jaarlijks met circa € 100.000 verhoogd.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Er is sprake van een gezin, een plan, een hulpverlener.
- Bestrijding van kindermishandeling heeft de hoogste prioriteit.
- Minder kinderen komen terecht in de “zware” jeugdzorg.
- Vroegtijdige signalering en doorverwijzing door consultatiebureaus, huisarts en onderwijs.
- Jongerenwerker keert terug in de dorpen.

Mantelzorg

Een deel van de zorg wordt uitgevoerd door onbetaalde mantelzorgers. Deze mantelzorgers zorgen vanuit vanzelfsprekendheid of plichtsbesef voor hun gehandicapt kind, zieke partner, ouders, familie of vrienden. Deze zorg, die vaak zwaar is, verdient onze (financiële) waardering en erkenning.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Onderzoek naar nieuwe vormen van ondersteuning.
- Mantelzorgers komen in aanmerking voor respijtzorg.
- Achtkarspelen voert een mantelzorg-pluim in middels een mantelzorgregister.
- Mantelzorgers kunnen altijd een beroep doen op een deskundige.
- Zorg dragen dat mantelzorgers voldoende kunnen blijven deelnemen aan het maatschappelijk proces.

Minimabeleid

De bijstand is een vangnet op het absolute minimumniveau. Gelukkig is het aantal bijstandsgerechtigden het laatste jaar afgenomen. De PvdA wil de bijstandsgerechtigden, waar mogelijk, laten participeren. Maar we moeten wel reëel zijn. De harde kern van langdurige en oudere bijstandsgerechtigden zijn lastig “in beweging” te krijgen. Het zij zo. Uitgangspunt is en blijft meedoen middels bv vrijwilligerswerk. Ook vrijwilligerswerk is van Waarde. De beste manier om armoede te bestrijden is betaald werk. Ook in Achtkarspelen trekt de werkgelegenheid aan. Toch is er nog armoede en armoede leidt tot uitsluiting. De PvdA wil armoede, zeker onder kinderen, te vuur, te zwaard en te hooivork bestrijden. Naast de huidige schuldhelpverlening start de gemeente met partners preventieve schuldhelpverlening. Schulden worden zo vroeg mogelijk gesignaleerd. Voordat mensen in problemen komen worden ze geholpen met bijvoorbeeld budgethulp. Dit doet de gemeente samen met corporaties, zorgverzekeraars, nutsbedrijven en anderen.

Wat wil de PvdA de komende vier jaren bereiken:

- Subsidies / vrijstellingen tot 130% van het bijstandsniveau voor alle inwoners in de gemeente Achtkarspelen.
- Langdurigheidstoelage is al na een jaar van toepassing i.p.v. na 3 jaar.
- AV Frieso bijdrage van de gemeente verhogen van € 20 naar € 30 per maand.
- Organisaties die zich richten op armoedebestrijding en hulp ontvangen passende subsidies zoals de voedselbank, SUN, FSU enz.
- Behoud van de zelfstandige gemeentelijke schulddienstverlening.
- Inzet van vrijwilligers bij budgetbeheer waar het kan, inzet van professionals waar het moet.
- Eerst de mens / cliënt en dan de regels.
- Eigen ondernemerschap bevorderen.

- En tot slot, mensen die misbruik maken van onze ruimhartige voorzieningen hebben een probleem.

Welzijnswerk en sociaal cultureel werk

Het sociaal cultureel werk vanuit it Koartling en het Clubhuis, inclusief de huisvesting, staat stevig verankerd. Voor het in stand houden van vormingswerk en volwasseneneducatie wordt in 2018 € 40.000 extra uitgetrokken. Het formuleren van een nieuwe Welzijnsopdracht 2018 – 2019 is nodig. Hierin wordt de preventieve werking van het welzijnswerk uitgebreid. Dit om te voorkomen dat op termijn een beroep op de zwaardere zorg wordt gedaan. Welzijnswerk en sociaal cultureel werk is geen hobby maar noodzaak.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Investeren in een nieuwe welzijnsopdracht ad circa € 175.000
- Extra subsidie SCW ad € 15.000 per jaar.
- We bewerkstelligen een eerlijker subsidiecultuur in het SCW.

Vluchtelingen en vergunninghouders

Het huisvesten van vergunninghouders vraagt blijvende aandacht. Vergunninghouders verdienen een warme landingsplek en een thuisgevoel in onze dorpen. Integratie en meedoen is noodzaak. Dus het leren van de taal, begrip voor onze kernwaarden en het vinden van werk zijn cruciaal. De bouw van een AZC is niet van toepassing. Als de stroom vluchtelingen weer toeneemt is Achtkarspelen bereid te voorzien in passende voorzieningen, een AZC of een tijdelijke huisvesting.

Wat wil de PvdA de komende vier jaren bereiken:

- Strikte trajecten aanbieden aan de inburgeraars om integratie en participatie te realiseren.
- Evenwichtige spreiding over alle dorpen in Achtkarspelen
- Flexibele invulling van de woningbehoefte van vluchtelingen, die sober mag zijn.

7. Volksgezondheid en Milieu

Van oudsher beperkt de verantwoordelijkheid van de gemeentes zich tot de preventieve gezondheidszorg. Denk daarbij aan de GGD die van alle (Friese) gemeentes gezamenlijk is. Wie kent de consultatiebureaus en de schoolartsen niet. Sinds enkele jaren is hier de jeugdgezondheidszorg bijgekomen. Nieuw voor de gemeentes en de eerste doelstelling was dat 'de klant' hier niets van mocht merken. En tweede doelstelling was dat dit ook nog binnen de bestaande budgetten moest lukken. Het eerste is gelukt, het tweede ook min of meer, in ieder geval beter dan in veel andere gemeentes. Maar ... een verandering waar niemand iets van merkt? En dat dan als een succes beschouwen? Dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn. De komende jaren moet er dan ook gewerkt worden aan een regiobreed 'bestemmingsplan zorg'. Welk type zorg hebben we nodig de komende tien of twintig jaar, waar vinden we die, hoe organiseren we die en last but not least, hoe bekostigen we die. En bij dat alles geldt de leidraad dat hoe langer mensen thuis kunnen blijven, hoe plezieriger dat voor hen en hun omgeving is. En dat gaan we dus organiseren. En overigens... als het dan één keer zover is dat thuisblijven echt niet meer lukt, dan moet er ook plaats zijn in een daarin gespecialiseerde instelling. En dan dat welzijn. We kunnen er niet onderuit, de afgelopen acht jaar is er veel afgebroken. Jongerenwerk, ouderenwerk en vrijwilligerswerk zijn het slachtoffer geworden van een bijna ongebreidelde bezuinigingsdrift. Het gevolg bestaat uit overlast van hangjeugd, uit excessief middelengebruik en uit onverantwoord gedrag van jongeren, uit schrijnende eenzaamheid bij sommige groepen ouderen en uit een gevoel van verlatenheid bij veel uiterst betrokken vrijwilligers. En dat gaan we allemaal oplossen!

Wat wil de PvdA de komende vier jaren bereiken:

- We stellen een bestemmingsplan zorg op.

- We investeren in voorlichting en begeleiding van onze jeugd, op scholen en daarbuiten.
- Een jeugdgezondheidszorg gericht op Gezond Gewicht en Minder Middelengebruik.
- De zorg wordt zo ingericht dat mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven, maar als dat niet meer lukt is er ook onmiddellijk plaats in een gespecialiseerde instelling.
- We geven gestalte aan een actieve campagne onder jongeren over de gevaren van middelengebruik en (overmatig) alcoholgebruik.

Milieu

De milieuaspecten waarop we ons richten zijn geluid, bodem, licht, lucht, flora en fauna. Deze factoren van de “omgeving” liggen vast in de WABO-wetgeving en daar hebben we als gemeente dus invloed op. De energietransitie naar een duurzaam beleid is vooral gebaseerd op zonne-energie, waarbij plaatsing van zonnepanelen op daken van (bedrijfs) gebouwen prioriteit heeft.

Incourante grond wordt geschikt gemaakt voor sinnegreiden.

Biodiversiteit is van levensbelang voor ons als mensen. Als inheemse planten en dieren uitsterven neemt onze veiligheid af en komt onze voedselvoorziening in gevaar. Daarom handhaven we scherp op activiteiten die ons milieu verstoren, bevorderen we milieuvriendelijke voorzieningen die ons het leven aangenaam maken en bevorderen we de biodiversiteit.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Veel meer biodiversiteit.
- Fairtradegemeente zijn met de nadruk op streekproducten.
- Lutkepost is een stortplek en wordt een milieustraat.
- Inwoners gaan minder kilo's restafval aanbieden.
- Na 2020 geen gasaansluiting meer bij nieuw te bouwen woningen.

8. Volkshuisvesting

Eenmaal gebouwd dan staat een huis er voor decennia, eeuwen soms. Toch is onze woonbehoefte niet zo stabiel. Integendeel, juist de laatste jaren lijkt deze snel te veranderen. Natuurlijk, aan verhuizen hebben we allemaal een hekel dus in principe moeten zoveel mogelijk huizen levensloopbestendig worden gemaakt. Maar dat is niet voldoende. Want onze huishoudens worden kleiner. Van meerpersoonshuishoudens naar tweepersoonshuishoudens naar éénpersoons. Juist die laatste categorie groeit erg snel en het is nauwelijks verwonderlijk dat die een andere behoefte hebben dan 'gewone gezinnen'. Voeg daarbij dat we ook steeds ouder worden en dat veel ouderen juist graag wat kleiner willen gaan wonen en onze hele wereld lijkt op zijn kop te staan. Zoveel hoeven we niet meer bij te bouwen (op termijn groeit onze gemeente immers niet meer) en waar dat wel het geval is moeten we er rekening mee houden dat er over vijf of tien jaar behoefte is aan een ander type woonruimte. En dan hebben we het nog niet eens gehad over maatschappelijke ontwikkelingen die een soort omgekeerd materialisme voor lijken te staan, iets wat zich op woonruimtegebied vertaalt in de vraag naar Tiny Houses. Het spreekt voor zich dat de PvdA ook deze vraag in Achtkarspelen wil beantwoorden door daar aan tegemoet te komen.

Om ervoor te zorgen dat er kan worden voldaan aan de (tijdelijk) toenemende vraag en de veranderende vraag naar woningen zorgt de gemeente ervoor dat bestemmingsplannen – straks omgevingsplannen – klaar zijn zodat er voldoende woningen kunnen worden gebouwd.

Welstand is een belangrijk middel om onze woonomgeving mooi te houden. Er mag echter worden afgeweken van het beeldkwaliteitsplan als wordt aangetoond dat de duurzaamheid van een woning hierdoor toeneemt door betere isolatie, beter gebruik van passende zonne-

energie of meer rendement op duurzame opwekking. Corporaties en particuliere investeerders worden gestimuleerd en gefaciliteerd om woningen zo te bouwen dat deze zeer weinig energie nodig hebben en zelf energie opwekken. Het resultaat hiervan moet zijn dat de woonlasten ook betaalbaar blijven als de energie duurder wordt.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Levensloopbestendig bouwen.
- Passende huisvesting voor nu, maar ook voor later.
- Bouwen naar behoefte, en die behoefte wordt niet (uitsluitend) door 'professionals' bepaald maar ook en vooral door de inwoners van onze dorpen.
- Het faciliteren van de bouw van Tiny Houses.
- Voorwaarden scheppen voor particuliere investeerders om woningen te bouwen.
- Geen Kramp door de Krimp. We gaan de komende vier jaar 120 extra woningen bouwen.

9. Financiën

In het besef dat geld het slijk der aarde is hebben we omtrent financiën toch wel iets te melden.

De PvdA staat voor een gezonde gemeentelijke bedrijfsvoering waarbij structureel niet meer wordt uitgegeven dan wordt ontvangen. We streven dus naar een sluitende begroting. De bestemmingsreserve (circa € 9 mio) t.b.v. de exploitatie en investeringen blijft robuust en intact.

De algemene reserve (circa € 10 mio) voor een gezonde exploitatie die tegenvallers en incidenten kan opvangen is nodig.

Achtkarspelen heeft in de nabije toekomst nog grote bedragen te incasseren. De aandelen Eneco (circa € 5 mio) die begin 2018 verkocht worden, zijn daar een onderdeel van. De PvdA wil deze gelden niet toevoegen aan de algemene reserve, maar wil dit geld in een drietal fondsen stoppen t.w.:

Leefbaarheidsfonds

Duurzaamheidsfonds

Minder woonlastenfonds

Het leefbaarheidsfonds is bedoeld om de voorzieningen in alle dorpen op peil te houden. Noflik wenjen, sport, recreëren en meedoen / participeren staan onder druk door krimp, ontgroening en vergrijzing.

Het duurzaamheidsfonds is bedoeld om investeringen in duurzaamheid, die enige steun behoeven, te realiseren.

Het woonlastenfonds verlicht de woonlasten van **alle** burgers. De woonlasten (huur) zijn nogal gestegen en dit fonds biedt compensatie.

Achtkarspelen werkt met een jaarlijkse begroting van circa € 80 mio. Daarvan is circa € 30 mio bestemd voor het Sociaal Domein. Echter, dit geld is geen geormerkt geld en dus ook aan andere zaken te besteden.

Voor de PvdA is "Sociaal Domein geld" wel geormerkt en dus slechts beschikbaar voor waar het voor bedoeld is, nl. (Thuis)zorg, Jeugdzorg en Werk en bijstand.

De OZB belasting (opbrengst € 5 miljoen) wordt jaarlijks verhoogd met de inflatie. Door de stijging van de prijzen van onroerend goed is verdere aanpassing / verhoging niet nodig. De afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden kostendekkend doorbelast.

De forenzenbelasting (opbrengst € 5400) en de marktgeden (opbrengst € 5500) worden afgeschaft. Na aftrek van de kosten van inning en uitvoering is de netto-opbrengst nagenoeg nihil.

Wat wil de PvdA de komende vier jaar bereiken:

- Transparantie en inzicht van de gemeentelijke financiën verbeteren.
- Een financieel gezonde gemeente zijn.
- Alle burgers en dorpen gaan erop vooruit.

- Drie fondsen instellen met een omvang van circa € 10 miljoen.
- Niet lullen maar poetsen.

Tot slot

Bij het schrijven van en het denken over dit programma hebben er tal van gesprekken plaats gevonden. Gesprekken over hoe wij onze sociaaldemocratische overtuiging het best, het effectiefst en het concreetst gestalte kunnen geven in Achtkarspelen. Gesprekken met partijgenoten natuurlijk, maar zeker ook gesprekken met mensen van buiten onze partij. Omdat zij geïnteresseerd waren, deskundig waren, betrokken waren. Veel van die gesprekken werden gevoerd aan de keukentafel van Jan Kloosterman, wij zijn dankbaar voor zijn gastvrijheid. Andere gesprekken vonden plaats tijdens onze bezoeken aan de verenigingsbesturen van de respectievelijke Plaatselijke Belangen in onze dorpen. Ook zijn een reeks van bedrijven en non-profit organisaties bezocht. Wat die laatste categorie betreft, het is geen geheim dat we gesproken hebben met vertegenwoordigers van de SP en GroenLinks. Van een echte samenwerking is het niet gekomen, tussen SP en PvdA liggen, ondanks erg veel overeenkomsten inzake onze visie, organisatorische obstakels die een gemeenschappelijke lijst belemmerden en GroenLinks werd zo enthousiast van onze plannen dat ze met een eigen lijst wilden meedoen. Wij wensen hen veel succes.

Daarnaast vonden tal van spontane gesprekken plaats. In de rij voor de kassa van de supermarkt, in het weekend aan de rand van het voetbalveld en op zondag na kerktijd. Gesprekken met veel gemopper, maar vaak ook met hartverwarmend enthousiasme. Gesprekken over vroeger, maar ook gesprekken over morgen en over volgend jaar. Gesprekken over zorgen, maar ook gesprekken over plannen. Kortom, gesprekken over politiek en over Achtkarspelen. Het moge duidelijk zijn, we zijn echt ongelooflijk veel mensen dank verschuldigd. Bij deze, dank aan allen. Toch springen er twee uit, twee oude getrouwen. Jaap en Dinie. Twee illustere partijgenoten die een fonds hebben opgericht om het sociaaldemocratisch gedachtengoed in Achtkarspelen verder te ontwikkelen en onder ieders aandacht te brengen. Zonder hen en zonder de middelen uit dit fonds zouden veel van bovengenoemde contacten niet plaats hebben kunnen vinden. Jaap en Dinie, bedankt!

De Internationale

Ontwaakt! verworpenen der Aarde
Ontwaakt! verdoemd in hong'ren sfeer
Reed'lijk willen stroomt over de Aarde
en die stroom rijst al meer en meer
Sterft, gij oude vormen en gedachten
Slaaf geboor'nen, ontwaakt! ontwaakt!
De wereld steunt op nieuwe krachten
begeerte heeft ons aangeraakt;
Makkers! ten laatste male
tot de strijd ons geschaard
en de Internationale
zal morgen heersen op Aard'
De staat verdrukt; de wet is logen
de rijkaard leeft zelfzuchtig voort
Tot 't merg wordt d'arme uitgezogen
en zijn recht is een ijdel woord
Wij zijn 't moe naar and'rer wil te leven
Broeders! hoort hoe gelijkheid spreekt:
Geen recht waar plicht is opgeheven
geen plicht leert zij waar recht ontbreekt
De heersers door duivelse listen
bedwelmen ons met bloed'gen damp
Broeders! strijdt niet meer voor and'rer
twisten
breekt de rijen hier is uw kamp
Gij die ons tot helden wilt maken
o! Barbaren denkt wat gij doet
Wij hebben wap'nen hen te raken,
die dorstig schijnen naar ons bloed

Bots – Zeven Dagen Lang

Dan zullen we werken
Zeven dagen lang
Dan zullen we werken, voor elkaar
Dan zullen we werken
Zeven dagen lang
Ja zullen we werken, voor elkaar

Dan is er werk voor iedereen
Dus werken we samen
Zeven dagen lang
Ja werken we samen, niet alleen
Dan is er werk voor iedereen
Dus werken we samen
Zeven dagen lang
Ja werken we samen, niet alleen

Er is genoeg voor iedereen
Dus drinken we samen
Sla het vat maar aan
Ja drinken we samen, niet alleen
Er is genoeg voor iedereen
Dus drinken we samen
Sla het vat maar aan
Ja drinken we samen, niet alleen

Eerst moeten we vechten
Niemand weet hoe lang
Eerst moeten we vechten, voor ons belang
Eerst moeten we vechten
Niemand weet hoe lang
Eerst moeten we vechten, voor ons belang

Voor het geluk van iedereen
Dus vechten we samen
Samen staan we sterk
Ja vechten we samen, niet alleen
Voor het geluk van iedereen
Dus vechten we samen
Samen staan we sterk
Ja vechten we samen, niet alleen

La la x 1000

Troelstra
Rood is links
Gebalde vuisten, strak/stram, masculien
Mannelijk, feitelijk, hard

Ballerina
Rood is links
Gracieus, sierlijk, beweeglijk
Vrouwelijk, fijngevoelig, besnaard

De overgang van onze gewaardeerde oude waarden naar onze nieuwe en eigentijdse waarden.

Voor meer informatie over de PvdA Achtkarspelen kunt u kijken op en contact opnemen via:

Website: <https://achtkarspelen.pvda.nl/>

E-mailadres (secretariaat): kloosterman-jan@hotmail.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/PvdA8K>

Twitter: [@PvdA8karspelen](https://twitter.com/PvdA8karspelen)

N.B.: een aantal foto's uit dit verkiezingsprogramma zijn afkomstig uit De Feenster. Bedankt dat wij deze foto's mochten gebruiken!